

Frane Prpa
Split

KARMEN KRNČEVIĆ I VILIJAM LAKIĆ:
*STO GODINA GRADSKJE KNJIŽNICE »JURAJ
ŠIŽGORIĆ« ŠIBENIK, 1922. – 2022.*

Gradska knjižnica »Juraj Šižgorić«, Šibenik, 2022.

U razdoblju od 24. do 30. rujna 2023. godine organizirana je 35. *Knjiga Mediterana*, međunarodna znanstveno-kulturna manifestacija pod visokim pokroviteljstvom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti te u organizaciji Knjiženoga kruga u Splitu i Zavoda za znanstveni i umjetnički rad HAZU-a u Splitu. U sklopu manifestacije predstavila se i Gradska knjižnica »Juraj Šižgorić« s monografijom *Sto godina Gradske knjižnice »Juraj Šižgorić« Šibenik, 1922. – 2022.* autora Karmen Krnčević i Vilijama Lakića. Uz autore na predstavljanju su sudjelovali knjižničarska savjetnica Edita Bačić kao predstavljajčica knjige te Frane Prpa kao domaćin u ime Književnoga kruga u Splitu.

Kako bi dostojanstveno obilježili stotu obljetnicu od osnutka Gradske knjižnice »Juraj Šižgorić« u Šibeniku, ravnatelj Vilijam Lakić i knjižničarska savjetnica Karmen Krnčević izdali su 2022. godine monografiju pod nazivom *Sto godina Gradske knjižnice »Juraj Šižgorić« Šibenik, 1922. – 2022.* Ne držeći se isključivo tradicionalnoga dijakronijskog pristupa, autori su u monografiji iznijeli čitavi mozaik priča i slika koje ilustriraju kako je knjiga postala neizostavni dio života grada Šibenika i njegovih žitelja. Monografija se sastoji od ukupno trideset i jednoga poglavlja pod sljedećim naslovima: *Knjižnice samostana sv. Frane i sv. Lovre, Knjižnice u Šibeniku u 19. i početkom 20. stoljeća, Narodna slavjanska čitaonica, Knjižnica Pavlinović, Osnutak Gradske knjižnice, Mate Milin, prvi knjižničar, Nikola Perketa, strogi knjižničar, Zora Karmanski i Naučna biblioteka, Objedinjenje Naučne i Gradske biblioteke, U Plavom neboderu, Milivoj Zenić, čuvar baštine, Ponovno u središtu*

grada, napokon, Odjel za vizualnu kulturu, Zavičajna zbirka, Zbirka rijetkosti, Izdavaštvo, Digitalizacija grada, Virtualni muzej Fausta Vrančića, Poplava u Knjižnici, Otvorenje Mjeseca hrvatske knjige 2016., Uređenje spremišta u podrumu, Uređenje Poljane, Klub čitatelja, Život za pandemije, Županijska matična služba, Projekti, Stručni skupovi, Suradnja s drugim ustanovama, udrugama, medijima, Nagrade i priznanja, Knjižnica ukratko i Djelatnici. Uvodna poglavlja monografije odnose se na bogatu povijest knjige i knjižničarstva u gradu Šibeniku s posebnim naglaskom na povijest knjižničnih fondova franjevačkih samostana sv. Frane i sv. Lovre. Uz sumarnu analizu knjižničnoga fonda, autori ističu i tamošnje najvažnije naslove i arhivske izvore čime je čitateljima omogućen olakšani pristup u potrazi za rijetkom građom. Uz znanstvenu važnost, pregledom najvažnijih naslova knjižničnoga fonda samostana sv. Frane i sv. Lovre, autori su potvrdili i istaknuli važnost pisane riječi u gradu Šibeniku tijekom čitave njegove povijesti. Iako je u gradu djelovalo više knjižnica koncem 19. i početkom 20. stoljeća, autori su posebno naglasili djelatnost Narodne slavjanske čitaonice. Naime, njezina specifičnost leži u činjenici kako je bila riječ o prvoj javnoj knjižnici u gradu koja se nalazila u istoj zgradi gdje će se početkom 20-ih godina 20. stoljeća useliti Gradska knjižnica »Juraj Šižgorić«.

Sljedeće poglavlje koje valja istaknuti jest ono o osnutku Gradske knjižnice. U dosadašnjoj historiografiji nije bio precizno određen datum osnutka Gradske knjižnice. Analizirajući brojna glasila s početka 20-ih godina 20. stoljeća, autori su pronašli iznimno važan članak u *Demokratu*, »glasilu demokrata Sjeverne Dalmacije«. Naime, u rubrici »Gradske vijesti« u broju iz 17. veljače 1923. godine navodi se sljedeće: »17. II. 1922. – 17. II. 1923. Danas se navršuje prva godišnjica osnutka Gradske knjižnice u Šibeniku« (str. 138). U daljnjemu dijelu autori nastavljaju prikaz povijesti Gradske knjižnice od njezina osnutka pa sve do prelaska u gradsko središte na gradski trg Poljana. U tome dijelu povijesne etape razvoja Gradske knjižnice u Šibeniku predstavljene su u okviru djelatnosti njezinih najistaknutijih djelatnika: Mate Milina, Nikole Perketeta, Zore Karmanski te Milivoja Zenića. Dio vezan za povijesni pregled razvoja Gradske knjižnice posebno je važan zbog toga što je skoro pa u potpunosti temeljen na obradi i analizi dosad neobrađenih povijesnih izvora koji se, u prvome redu, odnose na periodiku te na građu iz Državnoga arhiva u Šibeniku.

Počeci Gradske knjižnice vezani su za djelatnost Šibenčanina Mate (Matka) Milina, koji je u njoj radio sve do svoje smrti 1947. godine, a koji je obavljao niz djelatnosti: od izdavanja knjiga korisnicima pa sve do njihova uvezivanja. Uz sve navedeno, valja istaknuti kako je ovaj istinski knjigoljubac bio i prvi šibenski romanopisac. Poslijeratne godine u Gradskoj knjižnici vežu se za dvije osobe: ravnatelja Nikolu Perketeta i Zoru Karmanski. Ravnatelj Perketeta ostao je ponajviše upamćen po velikome trudu i zalaganju za smještaj knjižnice u nove adekvatne prostore,

ali i po tome što je uspješno privukao velik broj korisnika. Godine 1965. dolazi do objedinjenja Naučne i Gradske biblioteke u jedinstvenu ustanovu pod nazivom Gradska biblioteka. Na čelo tadašnje Gradske biblioteke dolazi Zora Karmanski. Pod njezinim vodstvom bit će riješen i dugogodišnji problem Gradske biblioteke u novi prostor. Smještajem u prizemlje Plavoga nebodera u Šibeniku, Gradska biblioteka razvit će se u jednu od najsuvremenijih knjižnica toga vremena u Hrvatskoj. Po odlasku Zore Karmanski u mirovinu 1975. godine na mjesto ravnatelja knjižnice dolazi Ilija Baričević (1945. – 1979.), a potom Ema Bego (1979. – 1984.). Zahvaljujući tada sve prisutnijoj fotografiji, autori su navedena poglavlja obogatili s mnogim slikovnim priložima koji svjedoče o tadašnjim aktivnostima Gradske knjižnice u Šibeniku.

Autori kao najvažniju prekretnicu u daljnjemu radu knjižnice ističu dolazak Milivoja Zenića na čelo šibenske knjižnice 1984. godine. Njegovim dolaskom knjižnica će se pozicionirati na lokalnoj, ali i na nacionalnoj razini, kao značajna kolijevka kulture. Svoju istaknutu poziciju knjižnica može zahvaliti bogatoj nakladničkoj i znanstvenoj produkciji. Ključno za razumijevanje današnje situacije u Gradskoj knjižnici u Šibeniku poglavlje je naslovljeno *Ponovno u središtu grada, napokon*. Iznoseći dosad neispričane ili pak većemu dijelu čitatelja nepoznate priče, autori opisuju kako je došlo do formiranja novoga prostora šibenske knjižnice na glavnome trgu Poljana. U daljnjemu dijelu rada, koristeći se bogatom arhivskom fototekom, autori su iznijeli dosad nepoznate podatke i zanimljivosti vezane za knjižnične odjele i službe, kao i nove sadržaje koji su uvedeni 2005. godine otvorenjem nove zgrade Knjižnice. S time u vezi posebno valja izdvojiti kratki prikaz projekta digitalizacije arhivske građe, čime se Gradska knjižnica »Juraj Šižgorić« u Šibeniku pozicionirala kao nezaobilazna institucija u proučavanju lokalnih, ali i nacionalnih tema iz područja sociologije, povijesti, povijesti umjetnosti itd.

Iz mikrohistorijske perspektive monografija *Sto godina Gradske knjižnice »Juraj Šižgorić« Šibenik, 1922. – 2022.* predstavlja nezaobilazno djelo u proučavanju knjižničarstva grada Šibenika, ali i svakodnevnoga života tamošnjega stanovništva tijekom povijesti. Znanstvena važnost i doprinos ove monografije počiva na vještoj upotrebi i analizi dosad neobjavljenih pisanih i slikovnih povijesnih izvora. Zahvaljujući svojoj čitljivosti i preglednosti, a istovremeno i određenoj energičnosti, djelo se čita s velikim zanimanjem te je podjednako dostupno i znanstvenoj i široj zainteresiranoj publici. Kako su i sami autori naglasili u knjizi, Knjižnica danas predstavlja svojevrsnu žilu kucavicu grada Šibenika. Ona je postala mjesto susreta, mjesto druženja žitelja grada Šibenika.